

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Școala Doctorală de Informatică Economică

TITLUL TEZEI DE DOCTORAT:

Îmbunătățirea performanței companiei utilizând Business Analytics

Coordonator științific:

Prof. Univ. Dr. BOLOGA Ana Ramona

Doctorand:

ANTAL-VAIDA Claudia

București, Septembrie 2024

REZUMAT

Teza de doctorat intitulată „Îmbunătățirea performanței companiei utilizând Business Analytics” descrie cadrul economic în continuă transformare care a determinat schimbări majore în modul de operare al industriilor, favorizând adopția și integrarea tehnologiilor emergente pentru a rămâne competitive. Întrucât aceste noi tendințe au condus la generarea unor volume mari de date, dar și la o scădere a posibilității de analiză amănunțită a acestora, transformarea digitală a devenit componentă cheie a strategiei de afaceri, Business Analytics, Inteligența Artificială și Machine Learning devenind concepte din ce în ce mai populare, dar și necesare pentru a susține performanțele unei companii.

Principala contribuție personală a acestei lucrări constă în propunerea unei metodologii de analiză bazată pe tehnici de Machine Learning pentru prelucrarea datelor și obținerea de informații care să faciliteze procesul de luare a deciziilor informate în vederea îmbunătățirii performanțelor unei companii prin optimizarea proceselor operaționale. Această propunere a plecat de la construirea și testarea unor modele de predicție pentru care au fost folosiți zece algoritmi de Machine Learning pentru clasificare, pentru trei seturi de date publice, specifice unor probleme cu care se confruntă instituțiile bancare: identificarea persoanelor cu o probabilitate mare de a nu își plăti creanțele către bancă în luna următoare, identificarea clienților care ar putea renunța la serviciile băncii și identificarea tranzacțiilor de tip fraudă. Pe lângă construirea modelelor pe baza algoritmilor aleși, au fost incluse în metodologia propusă, testate și evaluate diverse metode de optimizare a modelelor, precum selecția variabilelor semnificative, optimizarea hiperparametrilor și tehnici de reeșantionare pentru seturile de date neechilibrate, în vederea propunerii unui model predictiv optim de analiză.

Metodologia propusă poate fi folosită atât în domeniul bancar, pentru problemele evidențiate în această lucrare, dar și pentru alte probleme de clasificare, cât și în alte domenii precum domeniul medical, sportiv, marketing, industrial, etc. Natura flexibilă a acesteia poate evolua în pas cu trendul tehnologic în continua schimbare, asigurând o integrare optimă a tehnicilor evolutive de procesare și analiză a datelor.

Cuvinte cheie: *Business Analytics, Machine Learning, probleme de clasificare, performanța companiei, managementul riscului bancar, metodologie de analiză*

Cuprins

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE	1
1.1 Structura lucrării	3
1.2 Scopul și obiectivele cercetării	5
1.3 Metodologia cercetării	6
CAPITOLUL 2. ERA DIGITALĂ ȘI EVOLUȚIA TEHNICILOR DE ANALIZĂ A AFACERILOR.....	9
2.1 Era digitală	9
2.2 Business Analytics.....	12
2.3 Inteligența Artificială	13
2.4 Machine Learning	16
2.5 Evoluția Inteligenței Artificiale și Machine Learning	18
2.6 Discuții și contribuții personale	21
CAPITOLUL 3. STADIUL ACTUAL AL CERCETĂRII – ANALIZA LITERATURII DE SPECIALITATE EXISTENTĂ	23
3.1 Tendințe în modele de scorare pentru credite	28
3.2 Tendințe în soluționarea problematicei legată de retenția clienților	35
3.3 Tendințe în detecția tranzacțiilor frauduloase.....	37
3.4 Tendințe aplicabile altor problematici pentru adresarea riscurilor bancare	39
3.5 Discuții și contribuții personale	40
CAPITOLUL 4. ALGORITMI DE MACHINE LEARNING FOLOSIȚI PENTRU MANAGEMENTUL RISCULUI ÎN INSTITUȚIILE BANCARE	42
4.1 Riscuri la care sunt expuse instituțiile bancare	43
4.2 Aplicabilitatea tehnicilor de Business Analytics și Machine Learning	45
4.3 Dificultăți în implementarea proiectelor de Machine Learning	48
4.4 Nivelul de adopție al tehnicilor de Inteligență Artificială și Machine Learning in domeniul bancar, în timpul pandemiei	50
4.4.1 Îmbunătățirea experienței clienților prin modelul băncii conversaționale	52
4.4.2 Utilizarea Machine Learning în sistemele anti-spălare a banilor	53
4.4.3 Verificarea identității pentru a preveni fraudele și furtul de identitate	54
4.4.4 Riscurile cibernetice	55
4.4.5 Analiza SWOT a implementării AI/ML în bănci	56
4.5 Discuții și contribuții personale	58

CAPITOLUL 5. CONSTRUIREA UNUI MODEL DE CLASIFICARE PENTRU ÎMBUNĂȚĂȚIREA STRATEGIEI UNEI COMPANII 60

5.1 Algoritmi folosiți în probleme de clasificare	64
5.2 Indicatori de evaluare a modelelor	71
5.3 Îmbunătățirea algoritmilor de Machine Learning.....	71
5.3.1 Metode de selecție a variabilelor semnificative	73
5.3.2 Metode de optimizare a hiperparametrilor	77
5.3.3 Metode de reeșantionare	79
5.4 Discuții și contribuții personale	80

CAPITOLUL 6. METODOLOGIE DE ANALIZĂ BAZATĂ PE TEHNICI DE MACHINE LEARNING PENTRU DOMENIUL BANCAR..... 81

6.1 Metodologia propusă	81
6.1.1 Definirea problemei	84
6.1.2 Descrierea metodologiei propuse	84
6.1.3 Funcțiile și librăriile folosite pentru construirea modelelor	91
6.1.4 Aplicabilitatea metodologiei propuse.....	93
6.2 Descrierea seturilor de date și procesarea acestora	94
6.3 Indicatori de performanță a modelelor	103
6.4 Analiza performanței inițiale a algoritmilor	104
6.4.1 Analiza rezultatelor obținute pentru setul de date 1	104
6.4.2 Analiza rezultatelor obținute pentru setul de date 2	106
6.4.3 Analiza rezultatelor obținute pentru setul de date 3	107
6.4.4 Interpretare rezultatelor	108
6.5 Analiza performanței algoritmilor după aplicarea tehnicilor de selecție a variabilelor semnificative.....	108
6.5.1 Selecția variabilelor pentru setul de date 1	109
6.5.2 Selecția variabilelor pentru setul de date 2.....	113
6.5.3 Interpretarea rezultatelor	117
6.6 Analiza performanței algoritmilor după aplicarea tehnicilor de optimizare a hiperparametrilor	118
6.6.1 Rezultate obținute pentru setul de date 1.....	118
6.6.2 Rezultate obținute pentru setul de date 2	131
6.6.3 Interpretarea rezultatelor	144
6.7 Analiza performanței algoritmilor după aplicarea tehnicilor de reeșantionare	144
6.8 Interpretarea rezultatelor	154

6.9 Limitări ale studiului	158
CAPITOLUL 7. CONCLUZII FINALE, CONTRIBUȚII PERSONALE ȘI DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE	159
7.1 Concluzii finale	159
7.2 Contribuții personale	167
7.3 Direcții viitoare de cercetare	168
BIBLIOGRAFIE	169
Anexe	192
Lista articolelor și a conferințelor	210
Lista de abrevieri	214
Lista tabelor	216
Lista graficelor	219